

XXIV. državno Natjecanje iz hrvatskoga jezika

7. svibnja 2019.

drugi (II.) razred

zaporka

--	--	--	--	--	--

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

100

Upute natjecateljima

1. Test se piše 90 minuta.
2. Prije rješavanja testa treba pazljivo ispuniti listić sa zaporkom (čitljivo i pravopisno točno).
3. Natjecatelj zaporku treba napisati na bijelu i žutu omotnicu te na prvu stranicu testa.
4. Zadatke testa treba pazljivo pročitati.
5. Treba pazljivo slijediti upute u zadatku.
6. Rješenja treba upisivati plavom kemijskom olovkom na za to predviđena mjesta.
7. U testu nije dopušteno precrtavanje, ispravljanje i šaranje (ako postoje nedoumice pri oblikovanju točnih odgovora, treba se koristiti radnim papirom dobivenim od škole).
8. Odgovori ne smiju biti pisani tiskanim slovima.
9. Odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
10. Nakon završetka pisanja test, radni papir i bijelu omotnicu treba staviti u žutu omotnicu koju treba predati članu Povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u test i pravo na pisanu žalbu.

Želimo Ti uspjeh na Natjecanju!

Državno povjerenstvo:

1. _____
(predsjednica Državnoga povjerenstva)

2. _____
(član Državnoga povjerenstva)

3. _____
(član Državnoga povjerenstva)

1. Prepiši pisanim slovima, prema pravilima o pisanju velikoga i maloga slova, dijelove rečenica ispod crte otisnute velikim tiskanim slovima.

Pretpostavlja se da je Zborna crkva, _____
CRKVA UZNESENJA BLAŽENE
_____ u Rijeci kod znamenitoga _____ bila stolna zato što
DJEVICE MARIJE KOSOG TORNJA
su sve stolne crkve od _____ do Senja bile u _____
AKVILEJE STAROKRŠĆANSKOM
_____ posvećene blagdanu _____. Crkva je
RAZDOBLJU UZNESENJA MARIJINA
sagrađena nad tarsatičkim termama, čija je voda služila za _____. Od kasnije
BAPTISTERIJ
predromaničke gradnje sačuvani su na južnom pročelju crkve mali prozor i glava Krista te
struktura jako stara zida.

Prema: Radmila Matejčić, *Kako čitati grad*

6	
---	--

2. U navedenim naslovima napiši *ije, je* ili *e* na pripadajuće crte u riječima.

R____šavanje logičkih zadataka metodom semantičkih stabala

M____nja li uporaba računala nužno nastavu?

Kako učenike naučiti m____riti kutove?

Problem d____ljenja nulom

4	
---	--

10	
----	--

3. U sljedećim rečenicama napiši č i ć na pripadajuće crte u riječima.

Kupuj na rate! Nema kamata ni naknada, a možeš to otpla____ivati tri godine.

Pla____anje pouze____em obavlja se tek prilikom preuzimanja naru____ene robe.

4	
---	--

**4. Odredi alofone (fonetski ostvaraj) u prvim naglasnim cjelinama sljedećih rečenica.
Rabi ugate zgrade.**

Grof ga šalje u nepoznate krajeve.

Vidjeh ga pred kućom.

2	
---	--

5. Odredi padež podcrtanim riječima. Kratice (N, G, D, A, V, L, I) napiši na crte pokraj riječi.

Harpagon: Ah, gospodine Anselme, gledajte najvećega nesretnika na svijetu, i eto vam mnogo nemira i nereda kod ugovora što ga dolazite sklopiti. Ubijaju me u imutku, ubijaju me u časti; i eto nevjernika, zlikovca, koji je povrijedio sva najsvetija prava, koji se pod službeničkim imenom ušuljao meni u kuću, da mi pokrade novce i da mi zavede kćer.

Prema: Plaut, *Škrtac*

što _____ imutku _____ službeničkim _____ meni _____ kćer _____

5	
---	--

11	
----	--

6. Odredi pridjevne zamjenice prema zadanim kategorijama. Iste zamjenice ne treba ponavljati.

Zbog takvih i mnogih drugih sličnih ili gorih slučajeva rodiše se svakakve predrasude i strah uljeze u one koji ostadoše živi; te su gotovo svi naginjali vrlo okrutnoj odluci, to jest da se sklanjaju i bježe od bolesnika i njihovih stvari; i radeći tako, svatko mišljaše da će svoje zdravlje sačuvati. A bilo je i takvih koji smatrahu da će se umjerenim životom i uzdržljivošću othrvati toj nevolji; i združivši se nekoliko njih, posve odvojeno od ostaloga svijeta življahu; i skupljajući se i zatvarajući u one kuće gdje ne bijaše ni jednoga bolesnika, da bi ljepše živjeli, vrlo umjereno uživajući najbiranija jela i odlična vina i kloneći se svakoga razvrata, ne trpeći da itko s njima govori ili da im izvana donosi vijesti o smrti ili bolesnicima, čamili su uz glazbu i one užitke koji im bijahu dostupni. (...)

Giovanni Boccaccio, *Dekameron*

posvojne _____

povratno-posvojna _____

pokazne _____

odnosne _____

4	
---	--

4	
---	--

7. Prepiši iz ponuđenoga teksta sljedeće vrste povratnih glagola: prave povratne glagole, uzajamno povratne glagole i neprave povratne glagole.

Ona je svađa davno već minula. Moj otac i mali susjed izmiriše se u seoskoj krčmi, izljubiše se i stisnuše desnice. Otac se smijao svomu bijegu, a susjed Kanonik, kako ga je otac opalio kolčinom te se jedva pokretao...

No ja nijesam mogao zaboraviti patuljasta susjeda i njegovu rugalicu: „Mali jarčić – Zgubidan, i on bi se već tukao!“

Prema: Ante Kovačić: *U registraturi*

pravi povratni glagoli _____

uzajamno povratni glagoli _____

nepravi povratni glagoli _____

3	
---	--

8. Odredi glagolske oblike (vrijeme ili način) podcrtanih riječi u sljedećem tekstu.

„Golemu, kraljice, bol ponovit mi u srcu veliš,

Kako su trojansku moć i kraljevstvo Trojansko tužno

Razbili Danajci, kakve l' grozote vidjeh, u kojih

Bijah upleten dobráno. Kazivajući to ti ko ne bi

Zaplako, makar bio Uliksa tvrdoga vojnik,

Dolopac il' Mirmidónac? S nebesa vlažna već hiti

Noć, te zapadajuć zvijezde na počinak zovu (...).”

Vergilije, *Eneida*

veliš _____

vidjeh _____

bijah _____

ne bi zaplako _____

hiti _____

5	
---	--

8	
---	--

9. Odredi vrstu podcrtanih pridjeva.

Ogromnim dugim perom upisuje anđeo u svoju kamenu knjigu urednim, tajničkim rukopisom

Albert Knez – klesarski majstor.

Ranko Marinković, *Anđeo*

opisni _____

posvojni _____

gradivni _____

3	
---	--

10. Napiši odgovarajući oblik/vrstu broja u zagradi.

Jedanput se njih (4) _____ušljalo u žakanjski vlak kojim se slučajno vozio naš registrator.

Sve (3) _____ vratilo se u sobu đaka Ivice.

(11) _____ su put izabrali velikoga dobrotvora za predsjednika društva „Poniznost i ustrpljivost“.

(2) _____ seljaka težak je zrak u tim ulicama grada.

Prema: Ante Kovačić: *U registraturi*

4	
---	--

7	
---	--

11. Odredi rod i broj podcrtanim imenicama u sljedećim rečenicama.

Gospoda pako stadoše se živo za mene zanimati.

Prenem se iz sna istom tada kad se naša kola već kotrljahu gradskom ulicom.

Učitelj nas povede stubama nekuda u podzemlje, kano da ulazimo u podrum.

gospoda – _____

kola – _____

stubama – _____

Prema: Ante Kovačić: *U registraturi*

3	
---	--

12. Ispiši oblikotvorne morfeme podcrtanim riječima redom pojavljivanja i odredi im gramatičko značenje.

Zakupljen je objavljivanjem slika na portalu te zato često slika rodni kraj. Divio se slikama mora. Najbolja slika je ona na kojoj se vide barke.

slika _____

slika _____

slikama _____

slika _____

4	
---	--

13. Obilježi naglascima i zanaglasnim dužinama podcrtane riječi.

Majstore, ugasi svijeću, došla su ozbiljna vremena.

Slavko Mihalić, *Majstore, ugasi svijeću*

2	
---	--

9	
---	--

14. Rastavi na morfeme zadane riječi rabeći spojnice.

cjelokupni _____
Pavličićev _____
marljivost _____

3	
---	--

15. Odredi korijenske morfeme u sljedećim riječima rabeći spojnice.

napitak _____
anđel _____
očarati _____
pomorski _____

4	
---	--

16. Napiši točne oblike posvojnih pridjeva imena u zagradi.

- a) Rijeka Dunav pripada _____ slijevu.
(Crno more)
- b) Naftna je industrija zaslužna za dobar dio _____ bogatstva.
(Teksas)
- c) Poznat je _____ centar za obuku astronauta.
(Houston)
- d) Kostarika je bila prva _____ država u kojoj se počela
(Srednja Amerika)
uzgajati kava.

4	
---	--

11	
----	--

17. Napiši zadanu rečenicu tako da umjesto naglašenoga oblika osobne zamjenice upotrijebiš njezin nenaglašeni oblik.

Tebi će rado prići.

1	
---	--

18. Odredi prezent traženih glagolskih oblika u sljedećim rečenicama.

Da onemoćam, tko bi mi samo i štap dodao da se _____ . (poduprijeti)

Možda ću doći još danas, ako _____ . (dospjeti)

_____ cijelu noć i ne sklapam oči. (bdjeti)

3	
---	--

19. Odredi alomorfe u podcrtanim riječima. Rabi uglate zagrade.

a) Stavivši svoj potpis na ugovor suglasio se s gradnjom podzida.

b) Iako je znao da će teško pobijediti, volio je pobjeđivati jače od sebe.

c) Za pravovaljano svjedočenje dobio je svjedodžbu.

3	
---	--

7	
---	--

20. Odredi značenja podcrtanih leksema u kontekstu zadanih rečenica.

a) Elegičnim tonom pjesnik je dočarao prolaznost života.

b) Jedan od najvećih predstavnika hermetične lirike bio je Luis de Góngora.

c) Marko Marulić bio je renesansni erudit.

3	
---	--

21. Odredi kojoj vrsti riječi pripadaju podcrtane riječi.

a) Neka se djeca vesele!

b) Govorio je uime razreda.

c) Da, pogriješio sam pri zbrajanju.

d) Kraj ceste rastao je visoki jablan.

4	
---	--

22. Odredi glasovne promjene u podcrtanim riječima.

a) A što je sve Hlapić htio prigovoriti!

b) Dandolo je ugledna mletačka obitelj iz koje su potjecali duždevi.

c) U gradskim se parkovima organizira dječji knjižni festival.

d) Marun sijecijaše granje čisteći šikaru uz morski put.

4	
---	--

11	
----	--

U zadatcima od 23. do 26. zaokruži slovo ispred točnog odgovora.

23. U kojoj je od navedenih riječi provedena morfološki uvjetovana glasovna promjena?

- a) isticati
- b) otada
- c) zadužbina
- d) prosca

1	
---	--

24. Kojim je jezikom napisana hrvatska gramatika tiskana 1604. godine?

- a) čakavskim jezikom
- b) talijanskim jezikom
- c) latinskim jezikom
- d) ilirskom jezikom

1	
---	--

25. Koji od sljedećih književnika nije bio jezikoslovac?

- a) Matija Antun Reljković
- b) Pavao Ritter Vitezović
- c) Andrija Kačić Miošić
- d) Juraj Habdelić

1	
---	--

26. Tko je najznačajniji leksikograf ozaljskoga kruga?

- a) Fran Krsto Frankopan
- b) Ivan Belostenec
- c) Juraj Habdelić
- d) Petar Zrinski

1	
---	--

4	
---	--

U zadatcima od 27. do 32. odgovor napiši na pripadajuće crte.

27. Preoblikuj podcrtane stihove hrvatskim standardnim jezikom.

Preskočil je reko,

V hrptu se je svil,

Bel ko čisto mleko

I velo od vil.

Ivan Goran Kovačić, *Beli most*

Polne j' zvonilo. –

Mate je legal

va hlad.

S pipi potezal,

lešicu gledal

i lepo počival.

Drago Gervais, *Polne*

2	
---	--

28. Napiši pisanim slovima podcrtane pokrate i kratice.

S članovima DVD-a Otočac gasili smo požar na Velebitu.

Diplomirao je na FER-u i stekao zvanje mag. ing. računarstva.

4	
---	--

6	
---	--

29. Preoblikuj sljedeće rečenice tako da budu gramatički točne.

a) Marko je ponekad koristio svoje prednosti.

b) Govorili su da je sve nedavno poskupilo.

c) Najbolji će natjecatelji biti nagrađeni od strane Državnoga povjerenstva.

3	
---	--

30. Napiši značenje sljedećih rečenica.

a) Vodič je planinare, sigurno, doveo do vrha planine.

b) Vodič je planinare sigurno doveo do vrha planine.

2	
---	--

31. Napiši odgovarajući oblik broja i imenice.

a) Zvonila su _____ (3, zvono) kada se udavala.

b) Putnici su izašli iz svih _____
_____ (24, vagon).

c) Divio se _____ (1000, zvijezda) na nebu.

3	
---	--

8	
---	--

32. Pozorno pročitaj sljedeće rečenice i riješi problemski zadatak.

Drvo hrasta ima zagasito žutu boju. Od njega se izrađuje namještaj.

Na **drvetu** ptica savija svoje gnijezdo.

Odredi i objasni značenje istaknutih riječi.

Objasni kojim tipovima oblikotvornih osnova pripadaju istaknute riječi.

Objasni kako nastaju osnove svake istaknute riječi.

[illegible]

4	
4	